

Άννα, ο Ταρζάν

ΔΙΟΝΥΣΙΑ ΜΙΣΙΟΥ

Αγαπητοί συνάδελφοι, φίλοι, φοιτητές και φοιτήτριες της Άννας, κυρίες και κύριοι,

ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑ να σας μιλώ για την πολυαγαπημένη μου αδελφή Άννα με τις ώρες. Αναζητώντας λοιπόν κάποια όρια, αποφάσισα να σας μιλήσω για την Άννα πριν έρθει στην Κρήτη. Αρχίζοντας από τα παιδικά της χρόνια, όταν ήταν γνωστή ως «Άννα ο Ταρζάν»: η επωνυμία της δόθηκε όταν ήταν μικρή, σε μια εποχή που ο Ταρζάν ήταν ένας από τους δημοφιλέστερους λογοτεχνικούς και κινηματογραφικούς ήρωες. Όπως ο Ταρζάν ήταν προικισμένος με ασυνήθιστες ικανότητες για έναν κανονικό άνθρωπο, έτσι και οι ικανότητες της Άννας στο παιχνίδι αλλά και στα γράμματα ξεπερνούσαν κατά πολύ αυτές ενός μέσου παιδιού. Όπως ο Ταρζάν διακρινόταν για την εξυπνάδα και το ηθικό του υπόβαθρο, και σε κάθε περίπτωση ήταν προστάτης των αδυνάτων, έτσι και η Άννα ήταν αυτή που εντυπωσίαζε με την εξυπνάδα της και προστάτευε τους μικρούς συμπαίκτες της από εκείνους που έκαναν ζαβολιές. Όπως ο Ταρζάν ήταν ο άρχοντας της ζούγκλας, έτσι και η Άννα ήταν η αρχηγός μας. Όπως ο Ταρζάν ήταν ένας θρύλος, ένας ήρωας των παιδικών αναγνωσμάτων μας, έτσι και η Άννα ήταν ο θηλυκός ήρωας των παιδικών μας παιχνιδιών και ένας θρύλος για τη γειτονιά μας: ένας θρύλος που τον γέννησε η κατάπληξη που προκαλούσε το ασυνήθιστο γεγονός ότι ένα μικροκαμωμένο, όμορφο κοριτσάκι (Εικ. 1) –από μωρό ήταν πολύ όμορφη, με τα σγουρά ξανθά της μαλλιά και τα γαλαζομπλέ μάτια της– ήταν πρώτο στα παιχνίδια, στο κυνηγητό, το αγιούτο, στο γερμανικό, το παιχνίδι που αλλού το λένε «μήλα» και, παράλληλα, ήταν και η πρώτη μαθήτριά (Εικ. 2).

Εικ. 1 : Η Άννα με ναυτικά και φιόγκο

Η Άννα, όπως και ο αδελφός μου κι εγώ, γεννήθηκε στην Κατερίνη, σε μια εποχή που δεν υπήρχαν νηπιαγωγεία, και οι γονείς μας κατάφεραν να τη γράψουν αλλά και να την πείσουν τελικά να πάει μια χρονιά πιο νωρίς στο σχολείο. Λέω κατάφεραν να την πείσουν, γιατί, στην αρχή, η Άννα δεν ήθελε να πάει με κανένα τρόπο, και κάθε πρωί έπρεπε οι γονείς μας να επιστρατεύσουν όλη τους την πειθώ, για να την καταφέρουν. Ίσως το καλύτερο επιχείρημα ήταν ότι και στη μαμά και στο μπαμπά άρεζε πολύ το σχολείο, γι' αυτό και ο μπαμπάς

μιλούσε τουλάχιστον επτά γλώσσες και η μαμά ήταν η πρώτη γυναίκα που τέλειωσε το Γυμνάσιο της Κατερίνης, κάτι που πάντα άρεζε και στην Άννα να το αναφέρει. Από τη στιγμή όμως που η ίδια πείστηκε να πάει σχολείο, ήταν και η πρώτη μαθήτριά. Και αυτή την πρωτιά τη διατήρησε σε όλα τα μαθητικά και φοιτητικά της χρόνια (Εικ. 3), με ό,τι και αν καταπιάστηκε. Ακόμη και στο Κατηχητικό σχολείο, που πήγε για μια χρονιά, πήρε βραβείο. Η εξαίρεση ήταν μόνο το πιάνο που εγκατέλειψε σχετικά γρήγορα, παρά το γεγονός ότι της άρεζε η μουσική και αργότερα απέκτησε μια πολύ καλή συλλογή κλασικής και σύγχρονης μουσικής. Το πιάνο όμως είναι ένα απαιτητικό όργανο και θέλει αφοσίωση. Και η Άννα είχε κάνει από νωρίς την επιλογή της και ήξερε πού ήθελε να αφοσιωθεί.

Τα καλοκαίρια πηγαίναμε στο Λουτράκι, όπου οι γονείς μας έπιναν νερό και έκαναν τα ιαματικά τους λουτρά. Από το Λουτράκι κάναμε εκδρομές στους Δελφούς, την Ολυμπία, την Επίδαυρο και βέβαια επισκεπτόμασταν και την Αθήνα, την Ακρόπολη και το αρχαιολογικό μουσείο. Οι εκδρομές αυτές της ενέπνευσαν ένα θαυμασμό

για τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό, και έτσι από πολύ νωρίς είχε αποφασίσει ότι θα σπουδάσει στη Φιλοσοφική Σχολή, και είχε αποφασίσει στην επίτευξη αυτού του στόχου. Διάβαζε με μανία ό,τι ήταν σχετικό. Ο μπαμπάς μας είχε ένα φίλο βιβλιοπώλη, και δανειζόταν επιπλέον βιβλία, εκτός από αυτά που μας αγόραζε: η Άννα τα ρουφούσε στην κυριολεξία, και την άλλη μέρα τα επιστρέφαμε.

Ήταν η πρώτη μαθήτρια, αλλά όχι ο τύπος της μαθήτριας που προσπαθεί να είναι με κάθε τρόπο αρεστή στους καθηγητές της και κυνηγάει βαθμούς και διακρίσεις. Ενδεικτικό του χαρακτήρα της είναι ότι δεν είχε φωτογραφίες ως

σημαιοφόρος. Ήταν ένα ξένοιαστο, αυθόρμητο παιδί που του άρεζαν τα βιβλία και τα γράμματα αλλά και τα παιχνίδια. Ξεχνιόταν διαβάζοντας αλλά και παίζοντας. Στη Θεσσαλονίκη, τη δεκαετία του '50 –γιατί στο μεταξύ είχαμε μετακομίσει στη Θεσσαλονίκη– δεν υπήρχαν πολλά ιδιωτικά αυτοκίνητα και ο δρόμος μας, μια πάροδος ανάμεσα στη Βενιζέλου και την Ίωνος Δραγούμη, ήταν μια μεγάλη αυλή, όπου το παιχνίδι συνεχιζόταν ως αργά το βράδυ – ιδιαίτερα μετά την ηλεκτροδότηση του δρόμου. Κάποτε, παρασυρμένη από τα εξωσχολικά διαβάσματα και το παιχνίδι, η Άννα δεν πρόλαβε να ετοιμάσει τα μαθήματά της. Και όταν την άλλη μέρα η καθηγήτρια τη σήκωσε να διαβάσει την ανάλυση που τους είχε αναθέσει, αυτή άνοιξε το τετράδιό της και προσποιήθηκε πως διαβάζει την εργασία της, που κρίθηκε μάλιστα η καλύτερη (!). Δεν έλειψαν βέβαια και τα πειραχτήρια, που σήκωσαν το χέρι για να εκφράσουν την απορία τους για κάποιο σημείο της ανάλυσης και να παρακαλέ-

Εικ. 2 : Η Άννα διαβάσει

Εικ. 3 : Η Άννα φοιτήτρια

σουν τη *Μίσίου* –που, αργότερα, στο πλαίσιο του αγώνα της για τη δημοτική έγινε *Μίσιου*– να το ξαναδιαβάσει. Και η Άννα, με την ίδια ευκολία που το είχε «διαβάσει» την πρώτη φορά, το «ξαναδιάβασε» και δεύτερη. Το επεισόδιο διαδόθηκε σε όλο το ιστορικό κέντρο της Θεσσαλονίκης, στην περιοχή δηλαδή από την οποία προέρχονταν οι μαθήτριες του Γ΄ Γυμνασίου Θηλέων. Η Άννα όμως δεν ήθελε να γίνεται αναφορά σε αυτό το συμβάν που θεωρούσε ότι την εξέθετε: δεν συγχωρούσε στον εαυτό της ότι πήγε στο σχολείο χωρίς να έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της.

Ήταν απόλυτη και αυστηρή, και απαιτητική με τον εαυτό της. Πάντα, όμως, η γλυκύτητά της υπερίσχυε. Με τον χαρούμενο, ανοικτό και ακέραιο χαρακτήρα της, την αγάπη της για τον αθλητισμό, τη μουσική και το χορό (Εικ. 4-5), με την ανεπιτήδευτη συμπεριφορά της, με τις γνώσεις της, τη γενναιοδωρία, την ικανότητα και την προθυμία της να μοιράζεται, και, ακόμη, με το καθαρό βλέμμα της και το φωτεινό της χαμόγελο, τους κέρδιζε όλους. Οι συμμα-

Εικ. 4 : Τρεις χορεύουν
(η Άννα στη μέση)

Εικ. 5 : Γιάννης – Άννα χορεύουν

θήτριές της τη λάτρευαν και τη θαύμαζαν για τις ικανότητές της· και, όταν στην έκτη τάξη του γυμνασίου έγινε σημαιοφόρος, όλες αισθάνθηκαν ότι δικαϊώθηκαν και οι ίδιες. Το εντυπωσιακό είναι ότι δεν προκάλεσε ποτέ ζήλια και φθόνο. Έτσι, ο θρύλος γύρω από την Άννα, γύρω από τη Μίσιου, συνεχιζόταν και μεγάλωνε. Βέβαια, καθώς η λάμψη του λογοτεχνικού και κινηματογραφικού Ταρζάν έσβηνε, λίγοι πια την αποκαλούσαν «Ταρζάν». Με τον καιρό, τον τίτλο του Ταρζάν συντηρούσαν μόνο οι «ταρζανιές» που έκανε κατά καιρούς (Εικ. 6), και μας τρόμαζε...

Δεν έτυχε να τη ρωτήσω ποτέ πώς αισθανόταν που τη φώναζαν «Ταρζάν». Θα πρέπει όμως να της άρεζε, γιατί ήταν και το μόνο από τα άλλα δύο ονόματα που της είχαμε δώσει που χρησιμοποιούσε και η ίδια, για να αυτοχαρακτηριστεί. Με τον Γιάννη, τον αδελφό μου, τη λέγαμε «Πρόεδρο», επειδή στις συζητήσεις μας είχε σχεδόν πάντα την τελευταία λέξη· και οι γονείς μας την έλεγαν «η Ελληνίδα μας», γιατί φοιτούσε σε δημόσιο ελληνικό σχολείο, το Γ' Γυμνάσιο Θηλέων, ενώ εμείς πηγαίναμε σε ξένα σχολεία, ο Γιάννης στο Anatolia κι εγώ στη

Εικ. 6 : Μια «ταρζανιά» της Άννας

Γερμανική Σχολή Θεσσαλονίκης. Νομίζω, λοιπόν, πως ήταν υπερήφανη με το «Ταρζάν», όπως ήμουν κι εγώ υπερήφανη που ήμουν η «αδελφή του Ταρζάν», «το ταρζανάκι». Δίπλα στο Δημοτικό μας Σχολείο βρισκόταν το Δ΄ Γυμνάσιο Αρρένων, και, όταν σχολούσαμε, τα αγόρια του γυμνασίου πείραζαν τα κορίτσια του δημοτικού. Αν όμως κάποιος τολμούσε να πειράξει εμένα, οι συμμαθητές του τον προειδοποιούσαν: «Ξέρεις ποια είναι αυτή; Η αδελφή του Ταρζάν, το ταρζανάκι», και τότε εκείνος μαζευόταν αμέσως και σταματούσε το πείραγμα, όχι τόσο από φόβο όσο από θαυμασμό και εκτίμηση. Και την προστασία από την

αδελφή μου δεν την αισθανόμουν μόνο σ' αυτήν την περίπτωση. Αν και η διαφορά μας ήταν μόνο τρία χρόνια, η Άννα δεν ήταν απλώς η μεγαλύτερη αδελφή μου, ήταν το πρότυπό μου, ήταν η δασκάλα μου, ο μέντοράς μου· και ήμουν υπό τον έλεγχο και την κηδεμονία της – και κάποιες φορές υπό τη σκιά της. Αυτό βέβαια ενοχλούσε, όμως υπερίσχυε το αίσθημα της ασφάλειας και η υπερηφάνεια να είμαι η «αδελφή του Ταρζάν»· η αδελφή της Άννας της Μίσιου.

Είμαστε μια μεγάλη, αγαπημένη οικογένεια. Η Άννα είχε πολλούς συγγενείς και φίλους. Και, βέβαια, τους δύο γιους της, τον Θοδωρή και τον Δημήτρη (Εικ. 7), που ήταν η έννοια της, η αγωνία της, το κέντρο των ενδιαφερόντων της, η καρδιά της. Για το χατίρι τους τα παράτησε όλα, για να τους δώσει μια πραγματικά υποδειγματική ανατροφή. Και τους καμάρωνε, κυρίως από μακριά, να σπουδάζουν, να κτίζουν την καριέρα τους, να βρίσκουν τις συντρόφους τους και να δημιουργούν τις οικογένειές τους, να της χαρίζουν τα πέντε εγγονάκια της που λάτρευε – επίσης από μακριά.

Εικ. 7 : Άννα – Θεωρής – Δημήτρης

Θέλω να σας ευχαριστήσω μέσα από την καρδιά μου: γιατί ο πόνος για την απώλεια της αδελφής μου θα ήταν αβάσταχτος, αν πίστευα ότι μπορεί να έφυγε με το παράπονο ότι ζούσε μόνη μακριά από την οικογένειά της, τα παιδιά και τα εγγόνια της που υπεργαπούσε. Ξέρω, όμως, ότι η Άννα είχε τη φιλία σας, την εκτίμηση και την αγάπη σας. Ότι, χάρη σε εσάς, η Άννα δεν ήταν μόνη. Ότι βρήκε στο Ρέθυμνο μια άλλη αγαπημένη οικογένεια. Και σας ευχαριστώ θερμά γι' αυτό. Μετά την Άννα, έφυγαν αρκετοί και αξιόλογοι συνάδελφοι του Α.Π.Θ. Παρακολουθούσα τα ψηφίσματα που έβγαζαν κάθε φορά το Τμήμα, η Κοσμητεία και η Πρυτανεία του – ψηφίσματα τυπικά, γραμμένα θαρρείς με καρμπόν... Ενώ τα δικά σας ήταν ψηφίσματα καρδιάς και, γι' αυτό, με ουσία και αξία. Το Πανεπιστήμιο Κρήτης δεν κατέχει μια ξεχωριστή θέση μόνο στην ακαδημαϊκή αξιολόγηση, αλλά και στις ανθρώπινες σχέσεις.

Εικ. 8 : Η Άννα χαμογελά

Σας ευχαριστώ, ακόμη, για αυτήν την πρόσφατη φωτογραφία της Άννας (Εικ. 8), που διατηρεί στη μνήμη μας το χαρακτηριστικό της χαμόγελο.

Χάρη σε εσάς, ο θρήνος μου, ο θρήνος μας, που είναι μεγάλος και δυνατός σαν την κραυγή του Ταρζάν, γλύκανε. Προσαρμόστηκε στη φωνή και το χαμόγελο της Άννας.

Διονυσία Μισίου

Επίκουρη καθηγήτρια Βυζαντινής Ιστορίας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
missioud@hist.auth.gr

